

RAHVUSVAHELINE SEONDUVATE TEENUSTE STANDARD (EESTI) 4400*

(Varem ISA 920)

TÖÖVÕTUD KOKKULEPPELISTE PROTSEDUURIDE LÄBIVIIMISEKS FINANTSINFORMATSIOONI OSAS

(Käesolev standard kehtib alates 14. detsembrist 2010)

SISUKORD

	Lõik
Sissejuhatus	1–3
Kokkuleppeliste protseduuride läbiviimise töövõtu eesmärk	4–6
Kokkuleppeliste protseduuride töövõtu üldpõhimõtted	7–8
Töövõtutingimuste defineerimine	9–12
Planeerimine	13
Dokumentatsioon	14
Protseduurid ja tõendusmaterjal	15–16
Aruandlus	17–18
Lisa 1. Näide töövõtukirjast kokkuleppeliste protseduuride töövõtu puhul	
Lisa 2. Näide aruandest faktiliste tähelepanekute kohta seoses hankijatele tasumata arvetega	

Rahvusvahelist seonduvate teenuste standardit, ISRSi (International Standards on Related Services, ISRS) 4400 „Töövõtud kokkuleppeliste protseduuride läbiviimiseks finantsinformatsiooni osas” tuleb lugeda „Kvaliteedikontrolli, auditeerimise, ülevaatus, kindlustandvate teenuste ja seonduvate teenuste rahvusvaheliste standardite eessõna” (“Preface to the International Standards on Quality Control, Auditing, Review, Assurance and Related Services”) kontekstis, mis sätestab ISRSide rakendamise ja mõjuvõimu.

* Käesolevas standardis rahvusvahelisele auditeerimise, ülevaatamise, kindlustandvate ja seonduvate teenuste ning kvaliteedikontrolli standardile, samuti nimetatud standardite eessõnale, eetikakoodeksile ning kindlustandvate teenuste raamistikule tehtud viidet, olenemata selle vormist, käsitatakse edaspidi viitamisenä Rahvusvahelise Arvestusekspertide Föderatsiooni põhimõtete ja rahvusvaheliste standardite alusel koostatud ning audiitortegevuse seaduse § 46 lõike 2 kohaselt järelevalvenõukogu poolt kinnitatud vandeaudiitori kutsetegevuse standardile, sh rahvusvahelisele auditeerimise standardile (Eesti), ülevaatamise, kindlustandvate ja seonduvate teenuste ning kvaliteedikontrolli standardile (Eesti), samuti nimetatud standardite eessõnale (Eesti), eetikakoodeksile (Eesti) ning kindlustandvate teenuste raamistikule (Eesti).

Käesolevas standardis Rahvusvahelise Arvestusekspertide Föderatsioonile või tema organile või muule töövormile tehtud viidet, olenemata selle vormist, käsitatakse edaspidi viitamisenä Eesti Audiitorkogule või tema asjakohasele organile, sh audiitortegevuse järelevalve nõukogule.

Sissejuhatus

1. Käesoleva rahvusvahelise seonduvate teenuste standardi ISRS (International Standard on Related Services, ISRS) eesmärgiks on kehtestada standardid ja anda juhiseid audiitori¹ professionaalsete kohustuste kohta, kui on ette võetud töövõtt kokkuleppeliste protseduuride läbiviimiseks finantsinformatsiooni osas ning audiitori poolt sellise töövõtuga seoses antava aruande vormi ja sisu kohta.
2. Käesolev ISRS keskendub töövõttudele seoses finantsinformatsiooniga. Samas võib siit saada kasulikke juhiseid ka muu informatsiooniga seotud tööde tegemisel eeldusel, et audiitoril on adekvaatsed teadmised käsitletavast teemast ja eksisteerivad põhjendatud kriteeriumid, millele tähelepanekud põhinevad. Ka muudes ISRSides esitatud juhised võivad audiitorile käesoleva ISRSi rakendamisel kasulikuks osutada.
3. Kokkuleppeliste protseduuride läbiviimine võib tähendada audiitori poolt teatud protseduuride rakendamist finantsandmete individuaalsete näitajate suhtes (näiteks võlad hankijatele, nõuded ostjate vastu, ostutehingud seotud osapooltega, majandusüksuse ühe segmendi müük ja kasum), ühe finantsaruande (näiteks bilansi) suhtes eraldi või koguni terviklike finantsaruannete suhtes.

Kokkuleppeliste protseduuride läbiviimise töövõtu eesmärk

4. **Kokkuleppeliste protseduuride läbiviimise töövõtu eesmärgiks on audiitori poolt nende auditi iseloomuga protseduuride läbiviimine, milles audiitor ja majandusüksus ning mis tahes asjakohased kolmandad osapooled on kokku leppinud ning aruande esitamine tehtud faktiliste tähelepanekute kohta.**
5. Kuna audiitor esitab lihtsalt aruande kokkuleppeliste protseduuride läbiviimise tulemusel tehtud faktilistest tähelepanekutest, ei väljendata siinjuures mingit kindlust. Selle asemel hindavad aruande kasutajad ise audiitori poolt aruandes toodud protseduure ja tähelepanekuid ning teevad audiitori töö põhjal ise omad järeldused.
6. Aruande kasutamine piiratakse ainult nende osapooltega, kellega protseduuride läbiviimises kokku lepiti, kuna teised, kes ei ole teadlikud protseduuride läbiviimise põhjustest, võivad töö tulemusi valesti tõlgendada.

Kokkuleppeliste protseduuride töövõtu üldpõhimõtted

7. **Audiitor peaks olema vastavuses Rahvusvahelise Arvestusekspertide Föderatsiooni poolt välja antud „Kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksiga” (IESBA koodeks).** Käsitletavat tüüpi töövõtu puhul mõjutavad audiitori kutsealaseid kohustusi järgmised eetilised põhimõtted:
 - (a) ausus;

¹ Mõistet „audiitor” kasutatakse läbivalt rahvusvahelise auditeerimise ja kindlustandvate teenuste standardite komitee seisukohtades, kui kirjeldatakse nii auditeerimist kui ka ülevaatus, muud kindlustandvaid ja seonduvaid teenuseid, mida võidakse läbi viia. Sellest ei tule järeldada, et auditeerimisega seonduvaid teenuseid osutav isik peab olema majandusüksuse finantsaruannete audiitor.

- (b) objektiivsus;
- (c) kutsealane kompetentsus ja nõutav hoolsus;
- (d) konfidentsiaalsus;
- (e) kutsealane käitumine ja
- (f) tehnilised standardid.

Sõltumatus ei ole nõudeks kokkuleppeliste protseduuride töövõtu puhul; samas võivad töövõtutingimused või eesmärgid või riiklikud standardid nõuda audiitori vastavuses olemist sõltumatuse printsiibiga, mis on toodud Rahvusvahelise Arvestusekspertide Föderatsiooni poolt välja antud “Kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksis”. Juhul, kui audiitor ei ole sõltumatu, tuleb sellekohane avaldus teha aruandes faktiliste tähelepanekute kohta.

8. **Kokkuleppeliste protseduuride töövõtu peaks audiitor läbi viima kooskõlas käesoleva ISRSi ja töövõtutingimustega.**

Töövõtutingimuste defineerimine

9. **Audiitor peaks olema veendunud, et majandusüksuse esindajatel ja harilikult ka teistel osapooltel, kes saavad töö lõppedes aruande faktiliste tähelepanekute kohta, on selge arusaam kokkulepitud protseduuridest ja töövõtutingimustest.** Asjaolude hulka, milles tuleb kokku leppida, kuuluvad:

- Töö sisu, kaasa arvatud asjaolu, et läbiviidavad protseduurid ei kujuta endast auditit ega ülevaatus ja seetõttu mingit kindlust ei väljendata;
- Avaldus töövõtu eesmärgi kohta;
- Selle finantsinformatsiooni identifitseerimine, mille suhtes kokkuleppelisi protseduure rakendatakse;
- Rakendatavate spetsiifiliste protseduuride olemus, ajastus ja ulatus;
- Faktiliste tähelepanekute kohta antava aruande eeldatav vorm;
- faktiliste tähelepanekute kohta antava aruande jaotamise piirangud. Kui selline piirang on vastuolus seaduses kehtestatud nõuetega, kui neid on, ei aktsepteeri audiitor seda töövõttu.

10. Teatud juhtudel, näiteks kui protseduurid on seadusandja, majandusharu esindajate ja arvestusekspertide kutse esindajate vahel kokku lepitud, ei pruugi audiitor olla võimeline arutama protseduure läbi kõikide osapooltega, kes aruande saavad. Sellistel juhtudel võib audiitor näiteks kaaluda võimalust arutada rakendatavaid protseduure kaasatud osapoolte asjakohaste esindajatega, vaadata üle niisugustelt osapooltelt saadud relevantne kirjavahetus või saata neile antava aruande tüübi projekt.

11. See, et audiitor saadab töövõtukirja, milles fikseeritakse peamised töövõtutingimused, on nii audiitori kui ka kliendi huvides. Töövõtukiri kinnitab töövõtu aktsepteerimist audiitori

poolt ja aitab vältida arusaamatusi sellistes asjaoludes nagu töövõtu eesmärgid ja ulatus, audiitori kohustuste ulatus ja antavate aruannete vorm.

12. Töövõtukirjas peaksid olema fikseeritud järgmised aspektid:

- Osapoolte vahel kokku lepitud läbiviimisele kuuluvad protseduurid;
- Avaldus selle kohta, et faktiliste tähelepanekute kohta koostatud aruande jaotamine piiratakse nende konkreetsete osapooltega, kellega läbiviidavate kokkuleppeliste protseduuride osas kokku lepiti.

Lisaks võib audiitor kaaluda võimalust panna töövõtukirjale lisana juurde ka faktiliste tähelepanekute kohta antava aruande tüübi projekt. Näide töövõtukirjast on toodud käesoleva ISRSi lisas 1.

Planeerimine

13. **Audiitor peaks töö planeerima nii, et töövõtu teostamine oleks võimalikult tulemuslik.**

Dokumentatsioon

14. **Audiitor peaks dokumenteerima asjaolud, mis on tähtsad faktiliste tähelepanekute kohta esitatavat aruannete toetava tõendusmaterjalina ja samuti tõendusmaterjali selle kohta, et töövõtt viidi läbi kooskõlas käesoleva ISRS'iga ja töövõtutingimustega.**

Protseduurid ja tõendusmaterjal

15. **Audiitor peaks läbi viima kokkulepitud protseduurid ja kasutama hangitud tõendusmaterjali faktiliste tähelepanekute kohta esitatava aruande alusena.**

16. Kokkuleppeliste protseduuride läbiviimisel rakendatavate protseduuride hulka võib kuuluda:

- järelepäringute tegemine ja analüüs;
- ülearvutamine, võrdlemine ja muul viisil andmete aritmeetilise õigsuse kontrollimine;
- vaatlemine;
- inspekteerimine,
- kinnituste hankimine.

Käesoleva ISRSi lisas 2 on esitatud aruande näide, milles on toodud illustreeriv nimekiri protseduuridest, mida võib kasutada ühe osana tüüpilisest kokkuleppeliste protseduuride läbiviimise töövõttust.

Aruandlus

17. Aruandes kokkuleppeliste protseduuride läbiviimise töövõtu kohta tuleks piisava üksikasjalikkusega kirjeldada töövõtu eesmärki ja kokkuleppelisi protseduure, et võimaldada aruande lugejal mõista tehtud töö olemust ja ulatust.
18. **Aruanne faktiliste tähelepanekute kohta peaks sisaldama järgmist:**
- (a) **pealkiri;**
 - (b) **adressaat (tavaliselt klient, kes tellis audiitorilt kokkuleppeliste protseduuride teostamise);**
 - (c) **konkreetse finants- või muu informatsiooni identifitseerimine, mille suhtes kokkulepitud protseduure rakendati;**
 - (d) **avaldus selle kohta, et rakendatud protseduurid olid need, mille osas aruande saajaga oli eelnevalt kokku lepitud;**
 - (e) **avaldus selle kohta, et töövõtt teostati kooskõlas kokkuleppeliste protseduuride läbiviimise töövõttude puhul rakendatava rahvusvahelise seonduvate teenuste standardi või relevantsete riiklike standardite või tavadega;**
 - (f) **juhul, kui audiitor ei ole sõltumatu, siis avaldus selle kohta;**
 - (g) **kokkuleppeliste protseduuride läbiviimise eesmärgi identifitseerimine;**
 - (h) **konkreetsete läbiviidud protseduuride loetelu;**
 - (i) **audiitori poolt tehtud faktiliste tähelepanekute kirjeldus, kaasa arvatud piisavad üksikasjad leitud vigade ja erandite kohta;**
 - (j) **avaldus selle kohta, et läbiviidud protseduurid ei kujutanud endast auditit ega ülevaatuset ja seetõttu ei väljendata mingit kindlust;**
 - (k) **avaldus selle kohta, et kui audiitor oleks läbi viinud lisaprotseduure, auditit või ülevaatuset, oleksid võinud ilmsiks tulla muud asjaolud, mida oleks aruandes kajastatud;**
 - (l) **avaldus selle kohta, et aruande jaotamine piiratakse nende konkreetsete osapooltega, kellega läbiviidavate kokkuleppeliste protseduuride osas kokku lepitati;**
 - (m) **avaldus selle kohta, kui rakendatav, et aruanne puudutab ainult konkreetseid elemente, kontosid, näitajaid või finants- ja muud informatsiooni ning see ei laiene majandusüksuse finantsaruannetele tervikuna;**
 - (n) **aruande kuupäev;**

(o) **audiitori aadress ja**

(p) **audiitori allkiri.**

Käesoleva ISRSi lisa 2 on esitatud näide aruandest faktiliste tähelepanekute kohta, mis antakse seoses finantsinformatsiooni osas kokkuleppeliste protseduuride läbiviimise töövõttuga.

Erisätted avaliku sektori kohta

- 1. Töövõtu puhul avalikus sektoris ei pruugi aruande levitamine olla piiratud nende konkreetsete osapooltega, kellega teostatavate kokkuleppeliste protseduuride osas kokku lepiti, vaid aruanne võib olla kättesaadav ka laiemale majandusüksuste või isikute ringile (näiteks teatud riikliku majandusüksuse või valitsusasutuse kohta parlamendi poolt tehtava uurimise puhul).*
- 2. Tuleb ka märkida, et avalikus sektoris on instruksioonid äärmiselt erinevad ja tuleb väga hoolikalt jälgida, et teha vahet tegelike "kokkulepitud protseduuride" ja teiste töövõttude vahel, mis on eeldatavalt finantsinformatsiooni, näiteks tegevusaruannete auditid.*

Lisa 1

Näide töövõtukirjast kokkuleppeliste protseduuride töövõtu puhul

Alljärgnevat kirja tuleb kasutada juhendina koos käesoleva ISRSi lõiguga 9 ja see ei ole mõeldud standardkirjana. Töövõtukirja tuleb muuta vastavalt konkreetsetele nõudmistele ja tingimustele.

Majandusüksuse juhatusese või teistele asjakohastele kliendi esindajatele, kes audiitori tellisid

Käesoleva kirjaga tahame kinnitada oma arusaamist meie töövõtutingimustest ja eesmärkidest ning meie poolt osutatavate teenuste iseloomust ja piirangutest nende osas. Viime oma töövõtu läbi kooskõlas rahvusvahelise seonduvate teenuste standardiga (või viidata relevantsetele riiklikele standarditele või tavadele), mis on rakendatav kokkuleppeliste protseduuride töövõttude puhul ja millele osutame ka oma aruandes.

Oleme nõustunud teostama alljärgnevad protseduurid ja esitama Teile aruande meie tööst tulenevate faktiliste tähelepanekute kohta:

(kirjeldada teostatavate toimingute olemus, ajastust ja ulatust, sealhulgas, kui rakendatav, spetsiifilised viited dokumentidele ja raamatupidamisandmetele, mis tuleb läbi lugeda, isikutele, kellega tuleb kontakteeruda ja osapooltele, kellelt hangitakse kinnitused).

Meie poolt läbiviidavad protseduurid on ainult selleks, et aidata Teid (nimetada eesmärk). Meie aruanne ei ole kasutamiseks mis tahes muul eesmärgil ja on ainult Teile informatsiooniks.

Meie poolt läbiviidavad protseduurid ei kujuta endast auditit ega ülevaatamist, mis on tehtud kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega või rahvusvaheliste ülevaatus töövõttude standarditega (või viidata relevantsetele riiklikele standarditele või tavadele) ja seega ei väljendata mingit kindlust.

Me ootame Teile töötajatelt täielikku koostööd ja usume, et nende poolt tehakse meile kättesaadavaks kõik raamatupidamisandmed, dokumendid ja muu informatsioon, mis on nõutavad seoses meie töövõtuga.

Meie tasud, mille kohta esitatakse arved vastavalt töö edenemisele, lähtuvad töövõttu läbiviivate isikute poolt tööde sooritamiseks vajaminevast aja hulgast ja rahalistest otsekuludest. Individuaalsed tunnitasad erinevad olenevalt kaasatud isikute vastutuse astmest ning nõutavatest kogemustest ja oskustest.

Palume Teil allkirjastada ja tagastada käesoleva kirja lisatud eksemplar, viitamaks sellele, et kirjas sätestatu on kooskõlas Teie arusaamaga töövõtutingimustest, kaasa arvatud konkreetsetest protseduuridest, mille teostamise osas me oleme kokku leppinud.

XYZ & Co

Kinnitanud majandusüksuse ABC nimel:

TÖÖVÕTUD KOKKULEPPELISTE PROTSEDUURIDE LÄBIVIIMISEKS FINANTSINFORMATSIOONI
OSAS

(Allkiri)

Nimi ja ametikoht

Kuupäev

Lisa 2

Näide aruandest faktiliste tähelepanekute kohta seoses hankijatele tasumata arvetega

ARUANNE FAKTILISTE TÄHELEPANEKUTE KOHTA

[Kellele (need, kes audiitori tellisid)]

Me oleme majandusüksuse ABC poolt seisuga (kuupäev) hankijatele tasumata arvete osas, mis on toodud kaasnevates registrites (ei ole esitatud käesolevas näites), läbi viinud Teiega kokku lepitud ja allpool loetletud protseduurid. Meie töövõtt võeti ette kooskõlas rahvusvahelise seonduvate teenuste standardiga (või viidata relevantsetele riiklikele standarditele või tavadele), mis on rakendatav kokkuleppeliste protseduuride töövõttude puhul. Protседuurid viidi läbi ainult selleks, et aidata Teil hinnata hankijatele tasumata arvete paikapidavust ja kokkuvõttes olid need järgmised.

1. Hankisime ja kontrollisime majandusüksuse ABC poolt hankijatele tasumata arvete osas käibeandmikusse tehtud täiendust seisuga (kuupäev) ja võrdlesime kogusummat pearaamatu vastava konto saldoga.
2. Võrdlesime lisatud peamiste hankijate nimekirja (ei ole esitatud käesolevas näites) ja võlgu olevaid summasid seisuga (kuupäev) vastavate käibeandmikus toodud nimede ja summadega.
3. Omandasime hankijate poolsed teatised või palusime hankijatel kinnitada neile seisuga (kuupäev) võlgu olevaid summasid.
4. Võrdlesime selliseid teatise või kinnituse ja summasid, millele on viidatud punktis 2. Summade kohta, mis ei olnud vastavuses, hankisime võrdlevad selgitused majandusüksuselt ABC. Saadud võrdlevate selgituste osas identifitseerisime kõik vähemalt xxx suurused tasumata arved, kreditarved ja väljamaksmata tšekid ning koostasime vastava nimekirja. Otsisime välja ja vaatasime läbi niisugused arved ja kreditarved, mis olid hiljem saadud ning tšekid, mis olid hiljem tasutud ning tegime kindlaks, et need oleksid tegelikult pidanud olema võrdlevates selgitustes kajastatud kui selgitamisel olevad summad.

Allpool esitame oma tähelepanekud:

- (a) punkti 1 osas leidsime, et täiendus on korrektne ja kogusummad omavahel kooskõlas;
- (b) punkti 2 osas leidsime, et võrreldud summad on omavahel kooskõlas;
- (c) punkti 3 osas leidsime, et kõigi selliste hankijate kohta eksisteerisid hankijate poolsed teatised;
- (d) punkti 4 osas leidsime, et summad on teineteisega vastavuses. Nende summade osas, mis ei olnud vastavuses, leidsime, et majandusüksus ABC oli koostanud võrdlevad selgitused ja et üle xxx suurused kreditarved, arved ja väljamaksmata tšekid olid korrektselt kajastatud kui võrdlevalt selgitavad näitajad, seda järgmiste eranditega:

(üksikasjalikult näidata ära erandid)

Kuna eespool mainitud protseduurid ei ole auditit ega ülevaatamine, mis on teostatud kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega või rahvusvaheliste ülevaatuse töövõtude standardiga (või viidata relevantsetele riiklikele standarditele või tavadele), ei väljenda me mingit kindlust hankijatele tasumata arvete osas seisuga (kuupäev).

Kui me oleksime läbi viinud lisatoiminguid, teostanud finantsaruannete auditi või ülevaatamise kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega või rahvusvaheliste ülevaatuse töövõtude standarditega (või viidata relevantsetele riiklikele standarditele või tavadele), oleksid võinud meile teatavaks saada muud asjaolud, mida oleksime teile aruandes kajastanud.

Meie aruanne on koostatud ainult käesoleva aruande esimeses lõigus nimetatud eesmärgil ja Teile informatsiooniks ning mitte kasutamiseks mis tahes muul eesmärgil või jagamiseks mis tahes muudele osapooltele. Käesolev aruanne puudutab ainult ülalpool spetsifitseeritud kontosid ja näitajaid ning ei laiene majandusüksuse ABC mis tahes finantsaruannetele tervikuna.

AUDIITOR

Kuupäev

Aadress